

poledini, *Frankenštajn*, na našim prostorima bit će objavljen u različitim aranžmanima, uključujući i više neautoriziranih/ piratskih izdanja, ali nikad kao Dnevnikov broj 60. Opskurna urbana legenda – na koju se, bizarno, usputno referira u jednoj epizodi hrvatskog *sitcoma* *Bitange i princeze* – kaže da su kontingenti papira za štampanje *Frankenštajna* već bili spremni, ali da su uslijed sveprisutne nestašice papira iskorišteni za ispisivanje topničkih dnevnika Ratka Mladića. Storijski zvuči upravo dilandogovski ironično i crnohumorno. Ona na krajnje ogoljen način upućuje i na moje vlastito iskustvo, utoliko što me bezostatno podsjeća na povezanost mog dječjeg ulaska u svijet stripa s pozornicom na kojoj se taj proces odvijao, a koju su kreirali razni gospodari rata. Ma koliko je slaba vjerojatnoća da je na faktografskoj razini istinita, na simboličkoj razini legenda o Mladiću i *Frankenštajnu* pogađa u sridu.

Priča o Dylanu Dogu

Nije tajna¹ da je Sclavi u svog junaka "umijesio" niz vlastitih osobina. Dylan Dog i njegov tvorac počeli su kao vršnjaci – obojici je te 1986. kristovskih 33 – a po svemu sudeći dijele i nekoliko bitnih karakternih crta: obojica su ironični, sumnjičavi spram društvenog poretka u kojem žive i njegovih vrijednosti, nepovjerljivi spram državnog aparata u svim njegovim ispostavama, od tenka pa sve do šaltera. Nije od najmanje važnosti ni to što su i Sclavi i Dylan strastveni ljubitelji strave i užasa u svim njihovim medijskim ispostavama, ali i ljubitelji filma, književnosti i glazbe uopće. Ali dok je Sclavi, po vlastitom priznanju, u prvom razdoblju rada na serijalu patio od alkoholizma i depresije, a nuspojave ove nezahvalne kombinacije bile su i socijalna izolacija i gubitak libida, njegov je protagonist nepušač, liječeni alkoholičar i ljubavnik nepokolebljive potencije. Lik je vizualno osmislio Claudio Villa, ujedno i autor naslovnice prvih četrdesetak redovnih i još ponekog specijalnog broja serijala. Sclavi će se prisjetiti kako nije bio zadovoljan prvim Villinim rješenjima, na kojima mu je Dylan "ličio na španjolskog plesača", odnosno nije mu se činio dovoljno muževnim. "Zapravo, rekao sam mu da ga ne čini tako feminiziranim, da bude malo više *macho*", pojašnjava Sclavi.² Stoga je crtača poslao u kino da pogleda film *Another Country* i ugleda se na figuru glavnoga glumca Ruperta Everetta (inače, Everett u filmu tumači lik homoseksualnog komunistu na elitnom britanskom koledžu tridesetih godina 20. stoljeća, u izvedbi koju baš i ne bismo mogli okarakterizirati kao alfamužjačku).

Po nekim vidovima svoje ličnosti Dylan doista djeluje kao projekcija Sclavijeve fantazije o muževnijoj, sposobnijoj i hrabrijoj verziji sebe samoga. Ipak, na djelu nije puka dihotomija između stripaša-*geeka* i *macho* junaka kroz kojeg bi on nastojao ostvariti kompenzaciju: niti je Dylan muškarčina u stilu, naprimjer, Texa Willera, niti je odnos između njih dvojice tako jednostavan, niti je, na koncu, Sclavijev protagonist običan stripovski lik. Dylan, naime, figurira kao projekcija i autora i čitaoca, ali, kako ćemo vidjeti, i instanca kroz koju se propituje sâm stripovski medij, pa i priroda pripovijedanja i fikcije uopće.

Dylan Dog je, u najkraćem, privatni detektiv nastanjen u Londonu, na adresi Craven Road 7. Nekoć je bio policajac, da bi nakon tragične smrti svoje zaručnice Lillie zabrazio u alkoholizam iz kojeg se jedva išćupao. Da bi iznova počeo, prešao je u privatnike – međutim, ne kao običan privatni detektiv. Umjesto preljuba, prevara i "svjetovnih" ubojstava Dylan se bavi demonima, sablastima, čudovištima, vradžbinama i drugim neobjašnjivim i iracionalnim fenomenima; sam se izjašnjava i reklamira kao "istraživač noćnih mora" (*Indagatore dell'incubo*, kod nas prevedeno i kao "istražitelj noćnih mora", "istraživač natprirodnih pojava", "istraživač košmara" itd.). Pritom, barem u prvih desetak brojeva serijala, on je deklarativno ostajao skeptik, što je nerijetko proizvodilo humorni efekt, ponekad i do apsurdna. Točnije, Dylan je dugo figurirao kao utjelovljenje arhetipa koji se u popularnoj teoriji naziva *ateistom s ravne Zemlje*: premda je u svijetu u kojem živi nadnaravno naoko svakodnevna činjenica, bez obzira na to što se gotovo svakodnevno susreće s njegovim manifestacijama – štoviše, i sâm ih je odabrao za područje vlastitog profesio-

nalnog bavljenja – on je i dalje bio u stanju mrtav-hladan izjaviti da ne vjeruje u duhove ili čudovišta. Pišem u prošlom vremenu, budući da se ova konvencija u novijim fazama serijala uglavnom ignorira – Dylan naoko bez premišljanja naziva duhove, vampire i čarobnjake njihovim imenom – što mu po mojem mišljenju oduzima na šarmu. Ipak, s obzirom na specifičan status "nadnaravnog" u svijetu istraživača noćnih mora, status koji ćemo razmatrati u predstojećim poglavljima, takve varijacije ne moraju nužno značiti i nedosljednosti u karakterizaciji.

Dvojica najbližih Dylanovih prijatelja jesu njegov pobočnik (*sidekick*) Groucho, te njegov mentor iz policijskih dana inspektor Bloch. Groucho, koji pojavom i ponašanjem figurira kao dvojniki legendarnoga holivudskog komičara Groucha Marxa, živi kod Dylana kao svojevrsni *live-in* kućni pomoćnik – čistač, kuhar, pomoćni istražitelj, i katica-za-sve; činjenica da mu istraživač noćnih mora gotovo nikad ne isplaćuje plaću u serijalu je čest predmet šale. On svojim upadicama, vicevima i *stand-up* numerama redovno ometa kako Dylanove poslove, tako i njegove ljubavne afere i igre zavođenja, te izaziva zbuđenost, zgražanje ili bijes. Istodobno, Groucho kuha i poslužuje Dylana i njegove izabranice na njihovim kućnim spojevima, ponekad im i pravi društvo u kinu ili pizzeriji, kad iskrasne konfrontacija dobacuje šefu revolver (koji on redovno zaboravlja), i redovito mu pruža dragocjenu pomoć i podršku. Sugerirano nam je da se Groucho ne sjeća vlastite prošlosti, porijekla i identiteta – sve što ima jest persona slavnoga komičara koju je preuzeo, te odnos koji je izgradio s Dylanom, s kojim se slučajno sreo. Serijal nije trebao biti

dugoga vijeka, i Groucho je isprva trebao poslužiti tek kao štos; međutim, i njegova je popularnost premašila sva očekivanja.

Bloch je, s druge strane, konvencionalniji lik iz policijskog *procedurala*: prekaljeni inspektor, strog ali pravičan, po svjetonazoru zakleti skeptik, vječito gundav, umoran i željan penzije koja nikako da dođe. Kao ironijski i parodijski detalj pojavljuje se tek njegova krajnja fizička osjetljivost na krv, zbog koje na mjesto zločina nikad ne ide bez sredstva protiv povraćanja. Dok je Groucho personifikacija Dylanove iracionalne i transgresivne strane, Bloch u životu istraživača noćnih mora utjelovljuje strogu ali dobrohotnu očinsku figuru, koja će ljutito reagirati na njegove transgresije ali mu i pomagati i vaditi ga iz nevolje koristeći svoje profesionalne veze i resurse. Nasuprot imanentnome anarhizmu Grouchove pojave i djelovanja, Bloch već svojom funkcijom i zanimanjem koje obavlja utjelovljuje društveni poredak. Dylanov odnos s najbližim prijateljima dao bi se predstaviti i Freudovom trijadom id-ego-superego: Groucho bi predstavljao skup nekoordiniranih impulsa (id), Bloch pak autoritet i instancu moralne prosudbe (superego), dok bi Dylan djelovao kao posrednik između ovih dviju instanci (ego).

U prvoj fazi serijala, koja obuhvaća nešto manje od tri decenije, etabliralo se još nekoliko likova – kako Dylanovih poznanika i povremenih saveznika, tako i antagonista. Među njima prednjači Xabarasa, demonski znanstvenik-alkemičar-mag opsjednut idejom besmrtnosti, koji se pojavljuje već u prvoj epizodi i koji je kroz prvih dvjesto i nešto brojeva *Dylana* figurirao kao arhineprijatelj istraživača noćnih mora. Kru-

cijalnu ulogu igra i Dylanova životna ljubav Morgana, figura nejasnog identiteta koja mu vječito izmiče i čije je samo postojanje nesigurno. Živopisni sporedni likovi bili su i gospođa Trelkovsky (nazvana po protagonistu filma *Stanar* Romana Polanskog), starija žena iz više klase koja slovi za "jednog od najjačih medija u Engleskoj", ekscentrični izumitelj i engleski aristokrat Lord H. G. Wells (izravna posveta velikom dvadesetostoljetnom piscu znanstvene fantastike), ili Blochov pomoćnik Jenkins, ekstremno utjelovljenje viceva o tupavim policajcima.

Urednički *makeover* koji je serijal prošao 2014./2015. promijenio je, nakon gotovo tri decenije, *status quo* u odnosu među likovima i osnovnu postav(k)u serijala. Bloch se napokon dočepao žuđene penzije i odselio u mjestašce Wickedford praćen Jenkinsom. Njegovo mjesto u Scotland Yardu zauzeli su prema Dylanu ne odveć prijateljski nastrojen inspektor Carpenter, kao i ambivalentna, rezervirana inspektorica Rania, koja detektiva iz Craven Rooda ipak neusporedivo više simpatizira. Mjesto Dylanova arhineprijatelja, ezoterijskog učenjaka Xabarasa, zauzeo je pak korporacijski mogul John Ghost. Proklamirana Druga faza (*Fasi due*) serijala zamišljena je, međutim, tek kao uvod u nove, navodno temeljite i dalekosežne promjene u *Dylanu Dogu*: 2018./2019., brojevi 387-399 redovne serije predstavili su nam uvod u *reboot* (ponovno pokretanje, preosmišljanje) koji je donio broj 400. U poretku ustanovljenom kroz narednih nekoliko brojeva, Bloch je opet u svojim pedesetima, i radi kao inspektor uporedo s Carpenterom i Raniom; on nije samo Dylanov mentor, nego i njegov posvojitelj, dok je Rania bivša supruga istraživača

© Sergio Bonelli Editore. Art by Giampiero Casertano

Ovo je nalog za pretres. Nemoj filozofirati i pusti nas da prodemo. Prije nego što si postao jeftini prevarant, i ti si bio policajac... poznata ti je procedura!

A...tko biste vi pak bili...?

Glavni inspektor Scotland Yarda Tyron Carpenter. A ovo je narednica Rania Rakim.

Drago mi je.

Počaćen sam... Mogu sad znati što želite od mene?

NE!

Da li bih nekoga mogao ponuditi čajem?